

วิชา บริษัท

การบรรยายภาคค่ำ ครั้งที่ ๔ และ ๕

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๘

ดร.พรภัทร์ ตันติกุลานันท์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

1

บริษัท บรรยาย ๘ ครั้ง

๑. ครั้งที่ ๑ วันศุกร์ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๘ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๒. ครั้งที่ ๒ และ ๓ วันศุกร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๘ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๓. ครั้งที่ ๔ และ ๕ วันศุกร์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๘ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๔. ครั้งที่ ๖ และ ๗ วันศุกร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๘ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๕. ครั้งที่ ๘ วันศุกร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๘ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๗.๕๐ น.

2

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของบริษัทจำกัด

หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งบริษัทจำกัด

หัวข้อที่ ๓ ทุนของบริษัท (หุ้น) และผู้ถือหุ้น

หัวข้อที่ ๔ การจัดการงานของบริษัท

หัวข้อที่ ๕ เงินปันผลและเงินทุนสำรอง

หัวข้อที่ ๖ การเพิ่มทุนและลดทุน

3

หัวข้อที่ ๔ การจัดการงานของบริษัท

๔.๑ การบริหารงานของบริษัท

๔.๒ การควบคุมการบริหารงานของบริษัทโดยที่ประชุมใหญ่

4

๔.๑ การบริหารงานของบริษัท

๔.๑.๑ กรรมการเป็นผู้มีอำนาจบริหารงานของบริษัท

๔.๑.๒ การแต่งตั้งกรรมการและการพ้นจากตำแหน่ง

๔.๑.๓ องค์กรประชุมกรรมการและการประชุมกรรมการ

๔.๑.๔ หน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการ

5

๔.๒ การควบคุมการบริหารงานของบริษัทโดยที่ประชุมใหญ่

๔.๒.๑ ประเภทของการประชุมใหญ่

๔.๒.๒ หลักเกณฑ์การประชุม

๔.๒.๓ มติธรรมดาและมติพิเศษ

๔.๒.๔ การเพิกถอนมติ

6

๔.๑.๑ กรรมการเป็นผู้มีอำนาจบริหารงานของบริษัท

มาตรา ๑๑๔๔ บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง

มาตรา ๑๑๖๘ ...

ว่าโดยเฉพาะ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันในประการต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๔) บังคับการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามมติของที่ประชุมใหญ่

7

มาตรา ๑๑๖๗ ความเกี่ยวพันกันในระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน

- กรรมการไม่จำเป็นต้องถือหุ้น มีหน้าที่ปฏิบัติตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น โดยไม่ใช่ลูกจ้างของบริษัท แต่เป็นผู้แทนนิติบุคคล กฎหมายกำหนดให้มีฐานะเสมือนตัวแทนด้วยในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

ฎีกาที่ ๗๘๑๑/๒๕๖๐

ผู้ทำการแทนบริษัทก็คือกรรมการของบริษัทซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทนแสดงความประสงค์ของบริษัทตาม มาตรา ๗๐ วรรคสอง แต่กรรมการก็ควรมีอำนาจหน้าที่จัดการงานของบริษัทตามที่บริษัทมอบหมายและตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ตลอดจนต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับของบริษัทและอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่ตามมาตรา ๑๑๔๔ และตามผลของมาตรา

๑๑๖๗ กรรมการมีฐานะเป็นผู้แทนและเป็นเสมือนตัวแทนของบริษัทด้วย
ฎีกาที่ ๑๘๐๘/๒๕๙๔ กรรมการเป็นผู้แทนของบริษัท ไม่ใช่ตัวแทนรับมอบ
อำนาจทั่วไปตามมาตรา ๘๐๑ กรรมการสามารถทำกิจการตามมาตรา
 ๘๐๑ (๑) ถึง (๖) จึงสามารถเป็นผู้แทนบริษัทฟ้องคดี กรรมการเป็นผู้แทน
 representative ไม่ใช่ตัวแทน agent

ฎีกาที่ ๑๐๐๐๖/๒๕๕๙ มาตรา ๑๑๖๗ บัญญัติว่า “ความเกี่ยวพันกันใน
 ระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ท่านให้บังคับตาม
 บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน” และมาตรา ๘๒๐
 บัญญัติว่า “ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลาย
 อันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน”
 หมายความว่า กิจการใดอันตัวแทนได้กระทำไปในขอบอำนาจของตัวแทน
 นั้นเป็นการกระทำของตัวการ จำเลยที่ ๑ นิติบุคคลจึงต้องผูกพันต่อ

บุคคลภายนอกในการกระทำของจำเลยที่ ๒ กรรมการผู้มีอำนาจทำการ
 แทน ที่ได้กระทำไปภายในวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ ไม่
 ผูกพันรับผิดชอบส่วนตัวต่อโจทก์ตามมาตรา ๑๑๖๗ และมาตรา ๘๒๐
 -**ผู้ถือหุ้นมีอำนาจครอบงำกิจการ มาตรา ๑๑๔๔ ด้วยการควบคุมการ**
ทำงานของกรรมการ เช่น ถอดถอนได้ (มาตรา ๑๑๕๑) บังคับให้ปฏิบัติตาม
 มติที่ประชุมใหญ่ (มาตรา ๑๑๖๘ วรรคสอง (๔)) ฟ้องเรียกค่าเสียหายเมื่อ
 ทำผิดหน้าที่ (มาตรา ๑๑๖๙)

๔.๑.๒ การแต่งตั้งกรรมการและการพ้นจากตำแหน่ง

(๑) จำนวนกรรมการเป็นไปตามข้อบังคับบริษัท (มาตรา ๑๑๐๘ (๑) และ มาตรา ๑๑๔๔) หากไม่ได้กำหนด เป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่ (มาตรา ๑๑๕๐) อาจมีจำนวนเท่าใดก็ได้

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น คือ

(๑) ทำความตกลงตั้งข้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท

มาตรา ๑๑๔๔ บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน ด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัท ...

มาตรา ๑๑๕๐ ผู้เป็นกรรมการจะพึงมีจำนวนมากน้อยเท่าใด....ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุมใหญ่จะกำหนด

(๒) กรรมการชุดแรกแต่งตั้งโดยที่ประชุมตั้งบริษัท (มาตรา ๑๑๐๘ (๖))

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น คือ.....

(๖) เลือกตั้งกรรมการ.....

(๓) กรรมการชุดต่อไปตั้งจากที่ประชุมใหญ่โดยมติธรรมดา (มาตรา ๑๑๕๑) โดยปกติ กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คือ

-ทุกครั้งที่ประชุมใหญ่สามัญ กรรมการ ๑ ใน ๓ ต้องออกจากตำแหน่ง โดยในปีแรกและปีที่สอง ถ้าไม่ได้ตกลงกัน ก็ให้จับสลาก ส่วนปีหลัง ๆ ให้กรรมการที่อยู่ยาวนานสุดออก (มาตรา ๑๑๕๒ มาตรา ๑๑๕๓ และมาตรา ๑๑๗๑)

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรรมการนั้น เฉพาะแต่ที่ประชุมใหญ่เท่านั้น อาจจะตั้งหรือถอนได้

มาตรา ๑๑๕๒ ในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกภายหลังแต่จดทะเบียนบริษัทก็ดี และในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกในปีทุก ๆ ปีต่อไปก็ดี ผู้เป็นกรรมการต้องออกจากตำแหน่ง โดยจำนวนหนึ่งในสามเป็นอัตรา ถ้าและจำนวนกรรมการจะแบ่งออกให้ตรงเป็นส่วนสามไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนใกล้เคียงที่สุดกับส่วนหนึ่งในสาม

มาตรา ๑๑๕๓ ตัวกรรมการที่จะต้องออกจากตำแหน่งในปีแรกและปีที่สองภายหลังจดทะเบียนบริษัทนั้น ถ้ากรรมการมิได้ตกลงกันไว้เองเป็นวิธีอื่นไซ้ร ก็ให้จับสลากกัน ส่วนปีหลัง ๆ ต่อไปให้กรรมการคนที่ได้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดนั้นเป็นผู้ต้องออก

กรรมการผู้ออกไปนั้นจะเลือกเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

มาตรา ๑๑๗๑ ให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท และต่อนั้นไปก็ให้มีการประชุมเช่นนี้ครั้งหนึ่งเป็นอย่างน้อยทุกระยะเวลาสิบสองเดือน

การประชุมเช่นนี้ เรียกว่าประชุมสามัญ

(๔) การพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออก (มาตรา ๑๑๕๓/๑ และ ๑๑๕๕) สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ใบลาออก (เป็นหนังสือ) ไปถึงบริษัท โดยกรรมการที่ลาออกจะแจ้งการลาออกไปยังนายทะเบียนก็ได้ แต่เป็นหน้าที่บริษัทที่ต้องจดทะเบียนภายใน ๑๔ วัน

-บริษัทจะเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อตั้งกรรมการ (มาตรา ๑๑๕๑) หรือ คณะกรรมการตั้งกรรมการขึ้นทดแทนก็ได้ กรณีตั้งทดแทนมีระยะเวลาเท่าวาระของกรรมการผู้ออกไป (มาตรา ๑๑๕๕)

มาตรา ๑๑๕๓/๑ กรรมการคนใดจะลาออกจากตำแหน่ง ให้ยื่นใบลาออกต่อบริษัท การลาออกมีผลนับแต่วันที่ใบลาออกไปถึงบริษัท

กรรมการซึ่งลาออกตามวรรคหนึ่ง จะแจ้งการลาออกของตนให้นายทะเบียนทราบด้วยก็ได้

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรรมการนั้น เฉพาะแต่ที่ประชุมใหญ่เท่านั้น อาจแต่งตั้งหรือถอนได้

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามเวรไซ้ ท่านว่ากรรมการจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มทีว่างก็ได้ แต่บุคคลที่ได้เป็นกรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

ฎีกาที่ ๒๗๔๗/๒๕๖๐

โจทก์ยื่นใบลาออกต่อจำเลยเพื่อลาออกจากตำแหน่งกรรมการโดยส่งหนังสือยืนยันการลาออกให้แก่กรรมการผู้จัดการของจำเลย จำเลยได้รับหนังสือแล้วเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๖ การลาออกมีผลนับแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันที่ใบลาออกไปถึงจำเลยตามมาตรา ๑๑๕๓/๑ วรรคหนึ่ง โจทก์จึงไม่ได้เป็นกรรมการของจำเลยอีกต่อไปแล้ว เมื่อกรรมการของจำเลยมีการเปลี่ยนแปลงจำเลยมีหน้าที่ต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๑๑๕๗

(๕) การพ้นจากตำแหน่งเพราะล้มละลาย เป็นผู้ไร้ความสามารถ (มาตรา ๑๑๕๔) บริษัทจะเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อตั้งกรรมการ (มาตรา ๑๑๕๑) หรือคณะกรรมการตั้งกรรมการขึ้นทดแทนก็ได้ กรณีตั้งทดแทนมีระยะเวลาเท่าวาระของกรรมการผู้ออกไป (มาตรา ๑๑๕๕)

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้ากรรมการคนใดล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ ไชร์ ท่านว่ากรรมการคนนั้นเป็นอันขาดจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรรมการนั้น เฉพาะแต่ที่ประชุมใหญ่เท่านั้น อาจจะตั้งหรือถอนได้

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการเพราะเหตุอื่นนอกจาก ถึงคราวออกตามเวรไชร์ ท่านว่ากรรมการจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มที่ว่างก็ได้ แต่บุคคลที่ได้เป็นกรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

(๖) การพ้นจากตำแหน่งเพราะถูกถอดถอน (มาตรา ๑๑๕๑)

-ที่ประชุมใหญ่ถอนโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑๕๑

-กรรมการที่ถูกถอนอาจตั้งขึ้นตาม

(ก) มติที่ประชุมใหญ่ (มาตรา ๑๑๕๑)

(ข) คณะกรรมการเพราะมีการลาออก ล้มละลาย ไร้ความสามารถ (รวมทั้ง ตาย ขาดคุณสมบัติ ไม่มีในต้วบท) (มาตรา ๑๑๕๕) หรือ

(ค) มติที่ประชุมใหญ่อันเนื่องมาจากถอนกรรมการเดิมและตั้งกรรมการใหม่ (มาตรา ๑๑๕๖)

-เมื่อที่ประชุมใหญ่ถอนแล้ว อาจตั้งกรรมการแทนโดยที่ประชุมใหญ่เอง ตามมาตรา ๑๑๕๖ (ไม่ใช่มาตรา ๑๑๕๑) หรือคณะกรรมการตั้งกรรมการขึ้นทดแทนก็ได้ (มาตรา ๑๑๕๕) ทั้งสองกรณี กรรมการที่ตั้งมีระยะเวลาเท่าวาระของกรรมการผู้ออกไป (มาตรา ๑๑๕๕)

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรรมการนั้น เฉพาะแต่ที่ประชุมใหญ่เท่านั้น อาจจะตั้งหรือถอนได้

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามเวรไซ้ ท่านว่ากรรมการจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มที่ว่างก็ได้ แต่บุคคลที่ได้เป็นกรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าที่กำหนดเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๑๑๕๖ ถ้าที่ประชุมใหญ่ถอนกรรมการผู้หนึ่งออกก่อนครบกาลกำหนดของเขา และตั้งคนอื่นขึ้นไว้แทนที่ไซ้ ท่านว่าบุคคลที่เป็นกรรมการใหม่นั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าที่กำหนดเวลาที่กรรมการผู้ถูกถอนนั้นชอบที่จะอยู่ได้

(๗) กรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งพร้อมกันจนไม่เหลือกรรมการ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๗๓ ผู้ถือหุ้นถือว่าเป็นผู้มีสิทธิเสียขอให้ศาลตั้งผู้แทนชั่วคราวได้

มาตรา ๗๓ ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้แทนของนิติบุคคล และมีเหตุอันควรเชื่อว่าการปล่อยตำแหน่งว่างไว้น่าจะเกิดความเสียหายขึ้นได้ เมื่อผู้มีสิทธิเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอศาลจะแต่งตั้งผู้แทนชั่วคราวขึ้นก็ได้

๔.๑.๓ องค์ประชุมกรรมการและการประชุมกรรมการ

(๑) องค์ประชุม

มาตรา ๑๑๕๙ ในจำนวนกรรมการนั้น แม้ตำแหน่งจะว่างไปบ้าง กรรมการที่มีตัวอยู่ก็ย่อมทำกิจการได้ แต่ถ้าในเวลาใดจำนวนกรรมการลดน้อยลงกว่าจำนวนอันจำเป็นที่จะเป็นองค์ประชุมได้ตลอดเวลาเช่นนั้น กรรมการที่มีตัวอยู่ย่อมทำกิจการได้เฉพาะแต่ในเรื่องที่จะเพิ่มกรรมการขึ้นให้ครบจำนวนหรือนัดเรียกประชุมใหญ่ของบริษัทเท่านั้น จะกระทำการอย่างอื่นไม่ได้

มาตรา ๑๑๖๐ กรรมการจะวางกำหนดไว้ก็ได้ว่า จำนวนกรรมการเข้าประชุมกี่คนจึงจะเป็นองค์ประชุมทำกิจการได้ ถ้าและมีได้กำหนดไว้ตั้งนั้นไซ้ (เมื่อจำนวนกรรมการเกินกว่าสามคน) ท่านว่าต้องมีกรรมการเข้าประชุมสามคนจึงจะเป็นองค์ประชุมได้

-กรณีข้อบังคับบริษัทไม่ได้กำหนดเรื่ององค์ประชุมกรรมการ ให้ที่ประชุมเป็นผู้กำหนด หากไม่กำหนด หลักทั่วไปคือเกินกึ่งหนึ่งเป็นองค์ประชุม แต่
ถ้าบริษัทมีกรรมการเกิน ๓ คน หลักคืออย่างน้อย ๓ คน เป็นองค์ประชุม
ตัวอย่าง

บริษัทมีกรรมการ ๑ ตำแหน่ง ต้องมีกรรมการ ๑ คนเข้าประชุม

บริษัทมีกรรมการ ๒ ตำแหน่ง ต้องมีกรรมการ ๒ คนเข้าประชุม

บริษัทมีกรรมการ ๓ ตำแหน่ง ต้องมีกรรมการ ๒ คนเข้าประชุม

บริษัทมีกรรมการ ๔ ตำแหน่ง ต้องมีกรรมการ ๓ คนเข้าประชุม

-ถ้ากรรมการว่างลง เช่น ลาออก ตาย **จนไม่ครบองค์ประชุม** กรรมการที่เหลือต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญตามมาตรา ๑๑๗๒ วรรคหนึ่ง เพื่อให้ที่ประชุมใหญ่ตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๑๕๑ กรรมการจะใช้อำนาจตาม **มาตรา ๑๑๕๕ ไม่ได้** และในที่ประชุมจะพิจารณาเรื่องอื่นโดยไม่แก้ไขข้อบกพร่องก่อนไม่ได้

ฎีกาที่ ๙๔๗๑/๒๕๕๙ บริษัทมีกรรมการ ๒ คน เมื่อกรรมการคนหนึ่งถึงแก่กรรม จึงเป็นกรณีที่จำนวนกรรมการลดน้อยลงกว่าจำนวนอันจำเป็นที่จะเป็นองค์ประชุมได้ตลอดเวลาตามมาตรา ๑๑๕๙ กรรมการที่เหลือเพียงคนเดียวต้องเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องเรื่องจำนวนกรรมการที่ไม่ครบองค์ประชุมเสียก่อน มิใช่จะนัดเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาเรื่องอื่น ๆ โดยมีได้แก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีอำนาจเรียกประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาเรื่องอื่น

(๒) การเรียกประชุมกรรมการ

มาตรา ๑๑๖๒ กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้ประชุมกรรมการเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๖๓ กรรมการจะเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานที่ประชุม และจะกำหนดเวลาว่าให้อยู่ในตำแหน่งเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าหากมิได้เลือกกันไว้เช่นนั้น หรือผู้เป็นประธานไม่มาประชุมตามเวลาที่ได้นัดหมายไว้ กรรมการที่มาประชุมจะเลือกกันคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานในการประชุมเช่นนั้นก็ได้

-กรรมการผู้เรียกประชุมไม่จำเป็นต้องเป็นประธานกรรมการตามมาตรา ๑๑๖๓ และจะเรียกโดยวิธีใดก็ได้ ต่างจากมาตรา ๑๑๗๕ เรียกประชุมใหญ่
-ให้ดูฎีกาที่ ๑๕๓๒/๒๕๕๗ ซึ่งข้อบังคับกำหนดให้ประธานเป็นผู้เรียก แต่รับเอาบทบัญญัติ ป.พ.พ. บริษัทจำกัดมาเป็นข้อบังคับด้วย

ฎีกาที่ ๑๕๓๒/๒๕๕๗ เมื่อตำแหน่งประธานกรรมการของจำเลยที่ ๑ วาง
 ลง กรณีจึงไม่มีประธานที่จะเรียกประชุมกรรมการ มีเหตุขัดข้องไม่อาจ
 ดำเนินการตามข้อบังคับที่ระบุว่าให้ประธานกรรมการเป็นผู้นัดเรียกประชุม
 กรรมการ เมื่อเกิดกรณีเช่นนี้ตามข้อบังคับของจำเลยที่ ๑ ระบุให้รับเอา
 บทบัญญัติใน ป.พ.พ. ว่าด้วยบริษัทจำกัดเป็นข้อบังคับของบริษัท ซึ่งมาตรา
 ๑๑๖๒ บัญญัติว่า กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้ประชุมกรรมการ
 เมื่อใดก็ได้ การที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจนัดเรียก
 ประชุมกรรมการจึงเป็นไปตามข้อบังคับ ส่วนการเรียกประชุมกรรมการโดย
 วิธีประกาศโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ ตามข้อบังคับไม่ได้กำหนดวิธีการนัด
 เรียกประชุมไว้...เมื่อไม่สามารถติดต่อใจทุกโดยวิธีอื่น จึงต้องนัดเรียก
 ประชุมกรรมการโดยวิธีประกาศโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ การเรียกประชุม
 จึงไม่ขัดต่อข้อบังคับของจำเลยที่ ๑ และไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

(๓) การลงคะแนน

มาตรา ๑๑๖๑ ข้อปรึกษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาในที่ประชุมกรรมการนั้นให้ชี้
 ขาดตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็น
 ประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

-เสียงข้างมาก พิจารณาจากจำนวนผู้เข้าประชุม โดยประธานมีสิทธิออก
 เสียงอีกครั้งกรณีคะแนนเสียงเท่ากัน

(๔) การเป็นกรรมการเป็นเรื่องเฉพาะตัว

-จะมอบฉันทะ มอบอำนาจให้บุคคลอื่นประชุมแทน เป็นองค์ประชุม
ลงคะแนนแทนไม่ได้

ฎีกาที่ ๓๓๖๒/๒๕๓๒ การเป็นกรรมการบริษัทเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว
กรรมการจึงต้องกระทำการด้วยตนเอง จะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำ
แทนตนในฐานะกรรมการบริษัทหาได้ไม่ เมื่อข้อบังคับของบริษัทโจทก์ระบุ
ว่ากรรมการซึ่งลงลายมือชื่อผูกพันบริษัทโจทก์คือ นาง ก. ลงลายมือชื่อ
ร่วมกับ นาย ข. ดังนั้นการที่ นาง ก. ลงลายมือชื่อในนามตนเองและลง
ลายมือชื่อในฐานะตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจากนาย ข. ในคำฟ้อง จึงไม่มีผล
ผูกพันบริษัทโจทก์

๔.๑.๔ หน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการ

มาตรา ๑๑๖๘ ในอันที่จะประกอบกิจการของบริษัทนั้น กรรมการต้องใช้
ความเอื้อเฟื้อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง

ว่าโดยเฉพาะ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันในประการต่าง ๆ ดังจะ
กล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) การใช้เงินค้ำหุ้นนั้น ได้ใช้กันจริง
- (๒) จัดให้มีและรักษาไว้ให้เรียบร้อย ซึ่งบรรดาสมุดบัญชีและ
เอกสารที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๓) การแจกเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้เป็นไปโดยถูกต้องตามที่
กฎหมายกำหนดไว้
- (๔) บังคับการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามมติของที่ประชุมใหญ่

อนึ่ง ท่านห้ามมิให้ผู้เป็นกรรมการประกอบการค้าขายใด ๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทนั้น ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างค้าขายอื่นซึ่งประกอบกิจการมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและแข่งขันกับกิจการของบริษัท โดยมีได้รับความยินยอมของที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น

บทบัญญัติที่กล่าวมาข้างบนนี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนของกรรมการด้วย

มาตรา ๑๑๖๙ ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัท บริษัทจะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นมาก็ได้

อนึ่ง การเรียกร้องเช่นนี้ เจ้าหนี้ของบริษัทจะเป็นผู้เรียกบังคับก็ได้เท่าที่เจ้าหนี้ยังคงมีสิทธิเรียกร้องแก่บริษัทอยู่

(๑) หน้าที่ใช้ความระมัดระวังในการจัดการงาน มาตรฐานของผู้ประกอบการค้าเอาใจใส่ในกิจการของตน

ต้องดำเนินการตามวิชาชีพนั้น เช่น เป็นกรรมการธนาคาร ใช้มาตรฐานนายธนาคาร ไม่ใช่มาตรฐานของตัวกรรมการ

ฎีกาที่ ๒๑๙๑/๒๕๔๑ มาตรา ๑๑๖๘ วรรคแรก บัญญัติให้กรรมการใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขาย ผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง ส่วนวรรคสองหมายถึง กิจการที่จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษมากขึ้น หาได้หมายความว่า กรรมการจะต้องร่วมกันรับผิดชอบกิจการ ๔ ประการ ที่บัญญัติในวรรคสอง มาตรา ๑๑๖๘ เท่านั้นไม่

เมื่อมาตรา ๑๑๖๘ บัญญัติให้กรรมการทุกคนต้องมีหน้าที่เอื้อเพื่อสอดส่อง การจะเป็นกรรมการของบริษัทใด กรรมการผู้นั้นจึงต้องประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการของบริษัทนั้นด้วย มิฉะนั้นกรรมการก็ไม่อาจเอื้อเพื่อสอดส่องกิจการให้ได้ดีได้ ธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ต้องอาศัยกรรมการผู้มีความรอบรู้ในธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วย เพื่อให้เอื้อเพื่อสอดส่องกิจการของธนาคารให้ลุล่วงไปด้วยดี การที่ธุรกิจของโจทก์ประสบปัญหามาเป็นเวลานาน..ไม่ว่าการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องอยู่

ในระดับไม่พอใช้จนถึงด้วยคุณภาพจัดชั้นเป็นสูญและสงสัยจำนวนสูง การแสดงผลกำไร...ผิดพลาดเพราะแท้จริงแล้วธุรกิจของโจทก์ขาดทุนมิใช่กำไร มีการให้สินเชื่อแก่กลุ่มผู้บริหารมาก....หนี้ในกลุ่มดังกล่าว หลักประกันไม่คุ้มหรือไม่มีเลย จำเลย....เป็นกรรมการของโจทก์มีหน้าที่ต้องดูแลการบริหารกิจการของโจทก์มิให้เสียหาย กลับปล่อยให้มีการให้สินเชื่อโดยหลักประกันไม่คุ้ม เมื่อหนี้ถูกจัดเป็นหนี้เสียก็ได้เร่งรัดติดตามหนี้ แม้นาคารแห่งประเทศไทยแจ้งให้มีการแก้ไขข้อผิดพลาด...ก็หาได้ดำเนินการใด ...โดยสามัญสำนึกของวิญญูชนผู้ประกอบการค้าเช่นนั้นควรจะพึงรู้ได้ แต่มิได้กระทำการใดเพื่อปกป้องความเสียหายอันจะเกิดแก่โจทก์ จึงถือได้ว่าจำเลยที่... มิได้ใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องในการประกอบกิจการของโจทก์ จะอ้างว่าไม่รับรู้การบริหารงานของโจทก์หรือมิได้มาทำงานเป็นประจำก็ดี ไม่มีหน้าที่ก็ดีเพื่อปิดความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่

(๒) หน้าที่เฉพาะตามมาตรา ๑๖๘ วรรคสอง ๔ อนุมาตรา

-ใช้เงินค้ำหุ้นกันจริง ครั้งแรกอย่างน้อยร้อยละ ๒๕ (มาตรา ๑๑๑๐ วรรคสอง) พร้อมส่วนล้ำมูลค่าหุ้น (มาตรา ๑๑๐๕ วรรคสอง) และห้ามหักหนี้กับบริษัท (มาตรา ๑๑๑๙)

-จัดให้มีและเก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารอื่น เช่น บัญชีเงินสด บัญชีแสดงทรัพย์สิน (มาตรา ๑๒๐๖ (๑) (๒)) สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น (มาตรา ๑๑๓๙)

-แจกเงินปันผลหรือดอกเบีย เมื่อมีกำไร ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ (มาตรา ๑๒๐๑ และ ๑๒๐๒)

-บังคับการตามมติที่ประชุมใหญ่

(๓) หน้าที่ไม่ค้าขายแข่ง

-ห้ามประกอบการค้าขาย สภาพอย่างเดียวกันและแข่งขันกับการค้าขายของบริษัท ในนามตนเองหรือผู้อื่น

สภาพ ดูจากวัตถุประสงค์ของบริษัทและกรรมการ

แข่งขัน ดูจาก เวลา และสถานที่

-ห้ามเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบที่ประกอบกิจการ สภาพอย่างเดียวกัน และแข่งขันกับกิจการของบริษัท

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือไม่ก็ตาม

-ข้อยกเว้นคือ ได้รับความยินยอมของที่ประชุมใหญ่

-ผลของการฝ่าฝืน

รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๑๖๙

(๔) ความรับผิดชอบของกรรมการต่อบริษัท

-หากกรรมการได้กระทำผิดหน้าที่ตามข้อบังคับหรือตามมติที่ประชุมใหญ่ หรือตามข้อ (๑) ถึง (๓) จนเกิดความเสียหาย อาจถูกฟ้องให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ตามมาตรา ๑๑๖๙ ผู้มีอำนาจฟ้อง ได้แก่ บริษัท ผู้ถือหุ้น และเจ้าหน้าที่ของบริษัท

-กรณีผู้ถือหุ้นฟ้อง ต้องเนื่องจากบริษัทไม่ยอมฟ้อง (มีการบอกกล่าวให้บริษัทฟ้องแล้ว) เพราะกรรมการเป็นผู้แทนนิติบุคคล เป็นการฟ้องแทนและเพื่อประโยชน์บริษัท ไม่ใช่เพื่อตนเอง (คำขอตายฟ้องให้กรรมการรับผิดชอบต่อบริษัท) บริษัทต้องมีสิทธิฟ้องคดี ถ้าบริษัทฟ้องแล้วจะฟ้องอีกไม่ได้ และจะฟ้องขอให้ศาลบังคับเรื่องอื่นนอกจากค่าสินไหมทดแทนไม่ได้

ฎีกาที่ ๙๑๙๑/๒๕๖๐ เมื่อโจทก์ที่ ๑ บริษัทจำกัด ใช้สิทธิฟ้องร้องจำเลย ในฐานะกรรมการที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท โดยให้จำเลยปิดบัญชีหรือร่วมกันกับผู้มีอำนาจอื่นปิดบัญชีเงินฝากธนาคารและส่งมอบแคชเชียร์เช็คพร้อมส่งมอบเงินพิพาทหรือชำระเงินแก่โจทก์ที่ ๑ แล้ว โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๔๑ ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้น จึงไม่ใช่บุคคลที่ถูกโต้แย้งสิทธิตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๕๕ และมีใช้กรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง อันจะเป็นเหตุให้ผู้ถือหุ้นต้องฟ้องแทน หรือฟ้องเพื่อประโยชน์ของบริษัท ตามมาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง โจทก์ที่ ๒ ถึงที่ ๔๑ จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ฎีกาที่ ๘๙๑๔/๒๕๕๙ คำฟ้องของโจทก์อาศัยสิทธิความเป็นเจ้าหนี้และผู้ถือหุ้นมาฟ้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่กรรมการแทนบริษัทซึ่งไม่ยอมฟ้องร้องตามมาตรา ๑๑๖๙ โดยบทกฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องที่บริษัทยังไม่เลิกและกรรมการทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท ถ้าบริษัทไม่ยอมฟ้องร้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่กรรมการ ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้ แต่ปรากฏว่าในขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ บริษัทถูกนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทขีดชื่อออกจากทะเบียนไปแล้วโดยที่ไม่ปรากฏว่าศาลมีคำสั่งให้จัดซื้อบริษัทกลับคืนเข้าสู่ทะเบียน จึงต้องถือว่าบริษัทเป็นอันเลิกกันแล้วในขณะที่ฟ้องคดีนี้ตามมาตรา ๑๑๖๔ (เดิม)

ฎีกาที่ ๑๔๒๖/๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัท ๆ จะฟ้องร้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมจะฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่ากล่าวก็ได้ นั้น เป็นการให้อำนาจแก่ผู้ถือหุ้นฟ้องกรรมการบริษัทผู้ทำให้บริษัทเสียหาย ซึ่งโดยปกติบริษัทย่อมเป็นผู้ฟ้องเรียกให้กรรมการผู้นั้นชดใช้ค่าเสียหายแก่บริษัท ส่วนผู้ถือหุ้นจะเป็นผู้ฟ้องตามมาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง ได้นั้น จะต้องฟ้องแทนหรือฟ้องเพื่อประโยชน์ของบริษัท เฉพาะกรณีที่บริษัทไม่ฟ้องและเป็นการฟ้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น แต่การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ขอให้พิพากษานิติกรรมขายสิทธิตามสัญญาจะซื้อจะขายระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ เป็นโมฆะ หากใช่เป็นการฟ้องเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยที่ ๑ ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ฎีกาที่ ๔๖๐๕/๒๕๖๑ โจทก์อ้างว่าเป็นผู้ถือหุ้นที่แท้จริงในบริษัทจำเลยที่ ๑ ผู้ถือหุ้นทุกคนของบริษัทถือหุ้นแทนโจทก์ หากเป็นจริง โจทก์ก็เป็นเพียงผู้ถือหุ้น ไม่ได้เป็นกรรมการบริษัทซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคล มีสิทธิเพียงควบคุมการดำเนินงานของกรรมการตามที่กฎหมายบัญญัติ หากอาจก้าวล่วงเข้าไปจัดการงานของบริษัท หรือหากกรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัท ซึ่งบริษัทมีสิทธิฟ้องร้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่กรรมการแล้วบริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้ตามมาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง อันเป็นการใช้สิทธิของบริษัทเพื่อประโยชน์ของบริษัท แต่ผู้ถือหุ้นหาอาจเข้ามาดำเนินการฟ้องเพิกถอนนิติกรรมสัญญาที่กรรมการบริษัทกระทำไป ตามอำนาจหน้าที่ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้นิติกรรมการจดทะเบียนซื้อขายทรัพย์สินตามฟ้องระหว่างบริษัทจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๕ เป็นโมฆะ และให้ออนทรัพย์สินกลับมาเป็นของบริษัทจำเลยที่ ๑ ตามเดิม...

-กรณีเจ้าหนี้บริษัทฟ้อง ฟ้องได้เท่าที่ยังคงมีสิทธิเรียกร้องแก่บริษัท และค่าสินไหมทดแทนตกแก่บริษัท ต้องเรียกจากบริษัทอีกทอดหนึ่ง

-ข้อยกเว้นความรับผิด

มาตรา ๑๑๗๐ เมื่อการซึ่งกรรมการคนใดได้ทำไปได้รับอนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว ท่านว่ากรรมการคนนั้นไม่ต้องรับผิดในการนั้นต่อผู้ถือหุ้นซึ่งได้ให้ออนุมัติหรือต่อบริษัทอีกต่อไป

ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมิได้ให้ออนุมัติด้วยนั้นฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ให้ออนุมัติแก่การเช่นนั้น

หากการที่เกิดความเสียหายได้ทำไปโดยได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังการกระทำ กรรมการไม่ต้องรับผิดต่อบริษัทหรือผู้ถือหุ้นที่อนุมัติ แต่ผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้ออนุมัติยังฟ้องรับผิดได้ภายใน ๖ เดือนนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ออนุมัติ

๔.๒ การควบคุมการบริหารงานของบริษัทโดยที่ประชุมใหญ่

๔.๒.๑ ประเภทของการประชุมใหญ่

๔.๒.๒ หลักเกณฑ์การประชุม

๔.๒.๓ มติธรรมดาและมติพิเศษ

๔.๒.๔ การเพิกถอนมติ

41

๔.๒.๑ ประเภทของการประชุมใหญ่

มาตรา ๑๑๗๑ ให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท และต่อนั้นไปก็ให้มีการประชุมเช่นนี้ครั้งหนึ่งเป็นอย่างน้อยทุกระยะเวลาสิบสองเดือน

การประชุมเช่นนี้ เรียกว่าประชุมสามัญ

การประชุมใหญ่คราวอื่นบรรดามีนอกจากนี้ เรียกว่าประชุมวิสามัญ

มาตรา ๑๑๗๒ กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ที่สุดแต่จะเห็นสมควร

ถ้าบริษัทขาดทุนลงถึงกึ่งจำนวนต้นทุน กรรมการต้องเรียกประชุมวิสามัญทันทีเพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบการที่ขาดทุนนั้น

มาตรา ๑๑๗๓ การประชุมวิสามัญจะต้องนัดเรียกให้มีขึ้นในเมื่อผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าแห่งจำนวนหุ้นของบริษัทได้เข้าชื่อกันทำหนังสือร้องขอให้เรียกประชุมเช่นนั้น ในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด

มาตรา ๑๑๗๔ เมื่อผู้ถือหุ้นยื่นคำร้องขอให้เรียกประชุมวิสามัญดังได้กล่าวมาในมาตราก่อนนี้แล้ว ให้กรรมการเรียกประชุมโดยพลัน

ถ้าและกรรมการมิได้เรียกประชุมภายในสามสิบวันนับแต่วันยื่นคำร้องไซ้ ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ร้อง หรือผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ รวมกันได้จำนวนดั่งบังคับไว้นั้นจะเรียกประชุมเองก็ได้

การประชุมใหญ่สามัญ เช่น รับรองงบการเงิน ตั้งกรรมการ ค่าตอบแทนกรรมการ

-ครั้งแรก ภายใน ๖ เดือนนับแต่จดทะเบียนจัดตั้ง

-ครั้งต่อไป อย่างน้อยทุก ๑๒ เดือน

การประชุมใหญ่วิสามัญ สำหรับเรื่องที่ถูกกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องเสนอผู้ถือหุ้นประจำปี หรือกรณีเร่งด่วน

ฎีกาที่ ๑๒๕๓/๒๕๓๗ การประชุมวิสามัญเป็นการประชุมใหญ่ครั้งอื่น นอกจากการประชุมสามัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๗๑ ซึ่งการประชุมวิสามัญโดยปกติจะเป็นเรื่องรีบด่วนสำคัญที่ต้องให้ที่ประชุมใหญ่วินิจฉัย ไม่อาจรอจนกว่าจะมีการประชุมสามัญได้ และผู้ถือหุ้นอาจต้องออกเสียงลงมติ

(๑) กรรมการเพียงคนเดียวเรียกประชุมสามัญผู้ถือหุ้นได้

ฎีกาที่ ๔๘๓๑/๒๕๖๑ การประชุมสามัญผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นการประชุมใหญ่นั้น ตามมาตรา ๑๑๗๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้เพียงว่าให้มีการประชุมดังกล่าวครั้งแรกภายใน ๖ เดือน นับแต่วันจดทะเบียนบริษัทและครั้งต่อ ๆ ไป อย่างน้อย ๑ ครั้ง ทุก ๑๒ เดือน โดยมีได้มีบทบังคับให้ต้องเรียกประชุมคณะกรรมการบริษัทเพื่อพิจารณาและลงมติกันเสียก่อนว่าจะให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่ ดังนั้นการที่ อ. กรรมการบริษัทจำเลยออกหนังสือเชิญประชุมสามัญผู้ถือหุ้นของจำเลยจึงไม่เป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย ไม่มีเหตุต้องเพิกถอน

(๒) กรณีประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ๑) คณะกรรมการเป็นผู้มีสิทธิเรียกประชุม หรือ ๒) ผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนหุ้น ร้องขอให้กรรมการเรียกประชุม

-คณะกรรมการเรียกประชุม ต้องไม่ใช่กรรมการคนใดคนหนึ่ง

ฎีกาที่ ๑๐๔๐/๒๕๖๑ คำว่า กรรมการ ตามมาตรา ๑๑๗๒ วรรคหนึ่ง หมายถึงคณะกรรมการ มิได้หมายถึง กรรมการคนหนึ่งคนใดหรือหลายคน การที่จะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ กรรมการคนหนึ่งคนใดชอบที่จะนัดเรียกประชุมกรรมการเพื่อพิจารณากันเสียก่อนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๖๒ มติของคณะกรรมการจะต้องถือเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๑๖๑ การที่ผู้คัดค้านทั้งสองซึ่งเป็นกรรมการเรียกประชุมใหญ่โดยมิได้กระทำตามขั้นตอนดังกล่าว การนัดเรียกประชุมใหญ่ตลอดจนการประชุมและการลงมติจึงเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ.

-เหตุที่คณะกรรมการเรียกประชุม ได้แก่ เมื่อเห็นสมควร หรือเมื่อบริษัท
ขาดทุนลงถึงกึ่งจำนวนต้นทุน
 -ส่วนกรณีผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนหุ้น ทำหนังสือร้องขอให้
 กรรมการเรียกประชุม ไม่ต้องดูจำนวนคน หากไม่เรียกประชุมภายใน ๓๐
 วัน นับแต่วันยื่นคำร้อง ผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ เรียกประชุมเองได้

๔.๒.๒ หลักเกณฑ์การประชุม

(๑) การเรียกประชุม

มาตรา ๑๑๗๕ คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ให้ส่งทางไปรษณีย์ตอบรับไป
ยังผู้ถือหุ้นทุกคนที่มีชื่อในทะเบียนของบริษัทก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า
เจ็ดวัน แต่ในกรณีที่บริษัทมีหุ้นชนิดที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือ ให้โฆษณาใน
หนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งครั้งหรือในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตาม
 หลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า
เจ็ดวัน ด้วย หากเป็นคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่เพื่อลงมติพิเศษให้
 กระทำการดังกล่าว ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า สิบสี่วัน

คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่นั้น ให้ระบุสถานที่ วัน เวลา และสภาพ
แห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากัน และในกรณีที่เป็นคำบอกกล่าวเรียก
 ประชุมใหญ่เพื่อลงมติพิเศษให้ระบุข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมติด้วย

-ให้บอกกล่าวโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ระยะเวลาคือ ส่งก่อนวันนัด ประชุมไม่น้อยกว่า ๗ วัน ไม่ใช่ไปถึงไม่น้อยกว่า ๗ วัน แม้อยู่ต่างประเทศ (ฎีกาที่ ๘๕๙๒/๒๕๕๙)

- ถ้าไม่แจ้งไปยังผู้ถือหุ้นก่อนวันนัด ๗ วัน แต่ผู้ถือหุ้นมาประชุมโดยพร้อมเพรียง ถือว่าทราบนัดแล้ว บอกกล่าวชอบ

-ถ้ามีหุ้นชนิดใบหุ้นออกแก่ผู้ถือ ต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งครั้งหรือในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า ๗ วัน

-สภาพแห่งกิจการที่ต้องระบุ คือ วาระการประชุมต่างๆ เช่น พิจารณางบการเงินประจำปี

-กรณี “วาระอื่นๆ” ต้องเป็นเรื่องไม่สำคัญ จะนำมาใช้ถอดถอนหรือแต่งตั้งกรรมการไม่ได้ (ฎีกาที่ ๙๑๒๗/๒๕๕๙, ๓๔๑๓/๒๕๖๐)

ฎีกาที่ ๙๑๒๗/๒๕๕๙ การที่ที่ประชุมมีมติด้วยเสียงข้างมากอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงวาระการประชุมวาระที่ ๓ จากเดิมที่ว่า “พิจารณาการแต่งตั้งกรรมการแทนกรรมการที่ออกตามวาระและกำหนดอำนาจกรรมการ” เป็นว่า “พิจารณาแต่งตั้งกรรมการแทนกรรมการที่ออกตามวาระ และแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติม และกำหนดอำนาจกรรมการ” ซึ่งวาระการประชุมที่เปลี่ยนแปลงใหม่เหมือนกับวาระการประชุมเดิมเฉพาะในส่วนที่ว่า “พิจารณาแต่งตั้งกรรมการแทนกรรมการที่ออกตามวาระและกำหนดอำนาจกรรมการ” ส่วนวาระที่เปลี่ยนแปลงใหม่ที่ไม่ตรงกับวาระการประชุมวาระที่ ๓ เดิม คือ แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติม ซึ่งการประชุมที่เพิ่มเติมเป็นวาระการประชุมที่กำหนดเร่งด่วนกะทันหัน มิได้เป็นวาระที่กำหนดไว้ในสำเนาหนังสือเชิญประชุมสามัญผู้ถือหุ้น จึงเป็นวาระการประชุมที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติ

มาตรา ๑๑๗๕ วรรคสอง ที่ว่า คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่นั้น ให้ระบุสถานที่ วัน เวลาและสภาพแห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากัน เมื่อมีการประชุมตามวาระนั้นและมีมติแต่งตั้งกรรมการใหม่ จึงเป็นมติของที่ประชุมใหญ่ที่เกิดจากการประชุมใหญ่ที่ได้มีการนัดเรียกประชุมฝ่าฝืนบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ข้างต้น และแม้ในสำเนาหนังสือเชิญประชุมสามัญผู้ถือหุ้นจะกำหนดวาระการประชุมวาระที่ ๖ ว่าพิจารณาเรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี) ไปด้วยก็ตาม ที่ประชุมใหญ่ก็ไม่อาจอ้างวาระดังกล่าวเพื่อให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาเรื่องแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมได้เนื่องจากวาระการประชุมที่ว่า พิจารณาเรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี) ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ใช่สาระสำคัญของการบริหารกิจการบริษัทแต่เป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย สัพเพเหระมากกว่าที่สามารถหยิบยกขึ้นพิจารณาได้ทันทีโดยไม่ต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดล่วงหน้า แต่เรื่องการแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมเป็นเรื่องสำคัญ

ของบริษัทที่ผู้ถือหุ้นของบริษัทควรจะได้ใช้เวลาคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบก่อนวันประชุม หากที่ประชุมใหญ่ใช้วาระดังกล่าวเพื่อประชุมลงมติเรื่องการแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมก็อาจจะเป็นการจู่โจมผู้ถือหุ้นมากเกินไป ซึ่งอาจทำให้เกิดการเสียหายแก่ผู้ถือหุ้นและบริษัทได้ มติของที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นเฉพาะในส่วนที่แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมขึ้นมา นั้นเป็นมติของที่ประชุมใหญ่อันผิดระเบียบตามมาตรา ๑๑๗๕ แล้ว มติที่ประชุมใหญ่จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ฎีกาที่ ๓๔๑๓/๒๕๖๐ ข้อความในหนังสือบอกกล่าวเรียกประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดให้เป็นไปตาม มาตรา ๑๑๗๕ วรรคสอง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวกฎหมายมุ่งประสงค์ให้คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่เป็นการแจ้งให้ผู้ถือหุ้นของบริษัททราบล่วงหน้า นอกจากจะแจ้งว่าบริษัทจะจัดให้มีการประชุมใหญ่ในวัน เวลา และสถานที่ใดแล้ว **ยังกำหนดให้แจ้งถึงสภาพกิจการที่จะได้ประชุมกัน และหากเป็นการเรียกประชุมใหญ่เพื่อลงมติพิเศษก็ต้องระบุข้อความที่จะให้ลงมติอีกด้วย** เพื่อให้ผู้ถือหุ้นจะได้มีโอกาสเตรียมตัวเพื่อสอบถามหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะประชุมกันได้อย่างเต็มที่สำหรับสภาพแห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากันซึ่งจะต้องระบุไว้ในคำบอกกล่าวนั้น คือเรื่องหรือกิจการที่จะนำเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาและลงมติ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญหรือกระทบต่อส่วนได้เสียของผู้ถือหุ้น และไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเฉพาะสภาพการดำเนินธุรกิจที่เกิดขึ้นในขณะนั้น หรือต้องเป็น

เรื่องที่ต้องลงมติพิเศษเท่านั้น เมื่อพิจารณาสำเนาหนังสือขอเชิญประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นแล้ว เห็นได้ว่า ได้ระบุถึงสภาพแห่งกิจการหรือเรื่องสำคัญที่จะให้ที่ประชุมพิจารณาและลงมติเพียง ๓ เรื่อง โดยระบุไว้เป็นวาระที่ ๑ ถึงที่ ๓ ไม่มีวาระเรื่องการพิจารณาถอดถอนกรรมการของจำเลยที่ ๑ ส่วนวาระที่ ๔ ระบุว่าพิจารณาเรื่องอื่น (ถ้ามี) นั้น ไม่เป็นการระบุถึงสภาพกิจการหรือเรื่องสำคัญที่จะให้ที่ประชุมพิจารณาลงมติ ทั้งผู้ถือหุ้นไม่มีโอกาสเตรียมตัวที่จะมาสอบถามหรือแสดงความคิดเห็นได้เนื่องจากไม่ทราบว่าจะมีการพิจารณาเพื่อลงมติในเรื่องใดบ้าง หรือกล่าวได้ว่าวาระการประชุมเรื่องอื่น ๆ นั้นเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ ซึ่งในเรื่องการถอดถอนกรรมการบริษัทนั้น มาตรา ๑๑๕๑ ได้กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่เท่านั้นที่จะถอดถอนได้ แสดงว่าเรื่องการถอดถอนกรรมการบริษัทเป็นเรื่องสำคัญ และเห็นได้ว่าเป็นการกระทบต่อส่วนได้เสียของผู้ถือหุ้นเนื่องจากเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีอำนาจ

บริหารกิจการและดูแลผลประโยชน์แทนตน ผู้ถือหุ้นจึงชอบที่จะได้รับทราบ โดยการแจ้งถึงเรื่องดังกล่าวล่วงหน้าเพื่อได้เตรียมตัวก่อนเข้าร่วมพิจารณา ในที่ประชุม การที่ที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นได้พิจารณาและลงมติให้ถอดถอนใจท์ออกจากกรเป็นกรรมการของจำเลยที่ ๑ ในวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ โดยไม่มีวาระเรื่องการถอดถอนใจท์ดังกล่าวในคำบอกกล่าวเรียกประชุม เป็นการพิจารณาและลงมตินอกวาระหรือเรื่องที่กำหนดไว้ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย

-กรณีประชุมใหญ่เพื่อลงมติพิเศษ ให้บอกกล่าวโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ระยะเวลาคือ ส่งก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน

-ถ้ามีหุ้นชนิดใบหุ้นออกแก่ผู้ถือ ต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งครั้งหรือในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน

-เนื้อหาคำบอกกล่าว นอกจากสถานที่ วัน เวลา และสภาพแห่งกิจการ ต้องมีข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมติ เช่น ระบุไว้ตรงๆ วาระที่...แก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อที่.... ชื่อของบริษัท จาก...เป็น... หรือ ระบุโดยใช้เอกสารแนบ แก้หนังสือบริคณห์สนธิข้อที่...วัตถุประสงค์ของบริษัท ตามเอกสารแนบ

(๑) **มติธรรมดา** ถ้อยตาม เสียงข้างมาก ของผู้ถือหุ้นที่มาประชุม เฉพาะที่ได้
ออกเสียง (ไม่รวมงดออกเสียง/ไม่เข้าประชุม)

(๒) **มติพิเศษ** ถ้อยตาม คะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำกว่าสามในสี่ ของจำนวน
เสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุม และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเสียง
(กรณีงดออกเสียงก็ถือว่าคัดค้านมติพิเศษ)

มาตรา ๑๑๙๔ การใดที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำโดยมติพิเศษ ที่ประชุม
ใหญ่ต้องลงมติในเรื่องนั้นโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของ
จำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

ฎีกาที่ ๓๐๗๕/๒๕๖๐ จำเลยที่ ๑ มีหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญผู้ถือหุ้น
ระบุงการพิจารณาแก้ไขข้อบังคับเป็นระเบียบวาระการประชุมที่ ๒ ซึ่งตาม
หนังสือเชิญประชุมมีข้อบังคับของจำเลยที่ ๑ ที่ใช้อยู่ในขณะนั้นหรือเรียกว่า
ข้อบังคับฉบับปัจจุบันและร่างข้อบังคับฉบับแก้ไขส่งไปพร้อมด้วย เมื่อมี
เอกสารแนบท้ายดังกล่าวยอมเป็นการแสดงเนื้อความของข้อบังคับที่จะมี
การแก้ไข อันอยู่ในระเบียบวาระการพิจารณาของที่ประชุมซึ่งจะต้องทำเป็น
มติพิเศษ ถ้อยได้ว่าการแจ้งข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมติพิเศษในเรื่องการ
แก้ไขข้อบังคับไปยังผู้ถือหุ้นแล้ว

(๒) ผู้เข้าประชุม

มาตรา ๑๑๗๖ ผู้ถือหุ้นทั่วทุกคนมีสิทธิจะเข้าประชุมในที่ประชุมใหญ่ได้เสมอ ไม่ว่าจะประชุมชนิดใดคราวใด

(๓) วิธีการประชุม